

У пошуках іскри людяності

Лариса Наумова

«Три білборди під Еббінгом, Міссурі»

(англ. Three Billboards Outside Ebbing, Missouri)

Режисер Мартін Макдона

Сценарист Мартін Макдона

Оператор Бен Дейвіс

Композитор Картер Бервелл

Монтаж: Джон Грегорі

Продюсери: Грем Бродбент, Пітер Чернін,

Мартін Макдона

У головних ролях: Френсіс Макдорманд, Сем

Роквелл, Вуді Гаррельсон, Пітер Дінклейдж,

Джон Гоукс

Великобританія, США. 2017

Френсіс Макдорманд у фільмі «Три білборди під Еббінгом, Міссурі». Режисер Мартін Макдона. США, 2017.

Мілдред Гейз (Френсіс Макдорманд) – упевнена в собі, цілком самостійна і самодостатня жінка. Вона пережила смерть дочки, зраду чоловіка Чарлі (Джон Хоукс), що віддав перевагу молоденькій дурненькій юнці, легковажно покинув родину й інколи привселюдно хизується своїм «вдалим» вибором... Та пережити відсутність справедливого покарання убивці і гвалтівника єдиної доньки Анджели (Кетрін Ньютон) вона не може. Самотня жінка на схилі літ, продавчиня вслякого дрібного мотлоху в сувенірній крамничці, вона виступає проти суспільного мовчання й байдужості, ініціюючи продовження слідчих дій стосовно давно закритої справи про вбивство доньки.

Шериф Білл Віллобі (Вуді Гаррельсон) справляє враження людини, що перебуває на своєму місці. Відповідальний, впевнений і рішучий, він заслужив повагу на своїй посаді, має авторитет у мешканців містечка. Та саме він стає мішенню для Мілдред Гейз із її намаганням домогтися справедливості. Шериф ніби й не проти відновити пошук винного, та смертельний діагноз і така ж смертельна втома змушують його, незважаючи на кохану дружину Енн (Еббі Корніш) і двійко маленьких зворушливих і безпосередніх дитинчат, прийняти неординарне рішення. Самогубство Білла Віллобі спричиняє максимальне загострення конфлікту в межах містечка.

Еббінг поділяється на два табори. Більшість стає на бік колишнього шерифа і співчуває з приводу його смерті, яку нібито спровокувала своїм виступом Мілдред Гейз. Меншість – на боці жінки, яку сприймають більше як дивачку, божевільну чи то самовпевнену нахабу. Що казати про містечко, якщо власний син Мілдред Роббі (Лукас Хеджес) не може до кінця зрозуміти матір і її наміри.

Героєві Сема Роквелла, рядовому поліцейському Джейсону Діксону, довелося пройти в буквальному сенсі через

полум'я, аби віднайти бодай якимось відчуття стабільності (попри свою звичну емоційну розбалансованість і невпевненість) і підтримати Мілдред. Хоча невідомо, в що може вилитися підтримка такого шибайголови. Жінка приймає його пропозицію радше за відсутності інших варіантів.

Місто Еббінг – вигадане. І цей факт підносить розказану, чи, точніше, показану, історію на рівень узагальнення чи то загалом Америки, чи то й світу... Адже все, що трапилось у Еббінгу, звісно, за іншого антуражу й колориту, могло би статися будь-де. Ба більше, для автора – режисера й сценариста, було надзвичайно важливо показати місто, яке особливо не зазнає впливу цивілізації (хіба що суто зовнішнього) і яке застрягло десь у 1950-х¹. Соціальні, певні демократичні зміни сюди ніби не доходять. Люди живуть своїми звичними проблемами.

Чому саме 1950-ті? Крім того, що цей час справляє магнетичну дію на авторів фільму, він водночас є привабливим для кожного американця. Це період золотого віку нової Америки, яка саме в цей час посіла першість у світі за економічними показниками завдяки стрімкому індустріальному, економічному та соціальному розвитку.

У стрічці ж «Три білборди під Еббінгом, Міссурі» 1950-ті роки виявляються періодом неоднозначним: привабливим за зовнішніми проявами, та водночас добою «глухого непорозуміння», певного консерватизму і замкненості, зацикленості та закритості. Зрештою, холодна війна, яка залишається на культо-

¹ Connelly Brendon. Martin McDonagh interview: Three Billboards Outside Ebbing, Missouri. In Bruges director Martin McDonagh chats to us about his new film, Three Billboards Outside Ebbing, Missouri... Jan 11, 2018 // <http://www.denofgeek.com/uk/movies/martin-mcdonagh/54436/martin-mcdonagh-interview-three-billboards-outside-ebbing-missouri>

рологічному маргінесі цієї оповіді, мала місце в ті самі 1950-ті. Дивовижне зіставлення обирає автор уже в назві фільму. Він ставить поруч назву неіснуючого містечка й назву реального американського штату. Штат Міссурі в назві не випадковий. Свого часу він був рабовласницьким, і неофіційно має прізвисько «покажи-но мені». Можна сказати, що таке ім'я свідчить про самовпевненість, консерватизм і недовірливість його мешканців, які, крім словесних переконань, воліють ще й наочних доказів. Отже, необхідно мати на увазі ці нюанси, відомі кожному американцю і, ймовірно, не зовсім зрозумілі для іноземного глядача.

У фільмі немає однопланових героїв з ореолом позитивної незаперечної героїчності чи виняткового негативу. Кожен персонаж проявляє себе неоднозначно в різних життєвих обставинах. Це надає створюваним характерам природності, а стрічці реалістичності.

Прискіплива детальна розробка сценарію стала запорукою успіху фільму. І не дивно, що йому дісталось більше нагород за сценарій, а не за режисуру, хоча була відзнака і за кращий фільм, і за найкращий акторський склад. Кожен сюжетний хід тут ретельно обмірковано і пов'язано із загальним сюжетом, кожна сцена має свою мету в контексті змісту й тематично чітко вкладає в структуру розвитку сюжету.

Просторова і певна часова обмеженість концентрують перебіг подій і роблять фільм посібником з драматургії і побудови драматичного сюжету. Нібито класична форма сюжетотворення все ж піддається сумніву неklasичним підходом до його розвитку й спрямованості. В середині оповіді закрадається сумнів щодо досягнення героїнею мети і вагання щодо важливості для автора завершення цього ніби «детективного» сюжету. І справді, фінал тут відкритий. Зрештою, інакше й не могло бути.

Фільм оповідає радше про відновлення пошуку вбивці, аніж про його знайдення. Це трагічна історія про оголошення власної війни Мілдред Гейз проти суспільної байдужості, зашореності й «консерватизму», що обертається нетерпимістю з її характерними проявами: насиллям і жорстокістю, расизмом і дискримінацією, відсутністю толерантного ставлення і порозуміння. Важливим є не так віднайдення убивці і встановлення справедливості, як можливість сколихнути суспільну свідомість. Найцікавіше для автора, отже, не результат, а процес.

Стрічка не вписується в концепцію сучасної масової екранної культури. Вона позбавлена видовищного колориту і максимально концентрована на героях, їхніх переживаннях, почуттях і емоціях. Мартін Макдона немовби виступає всупереч сучасним тенденціям і створює фільм, де розгортання сюжету настільки напружене й захопливе, що не потребує звернення до додаткових інструментів екрану: монтажу, трюків, спецефектів, додаткової анімації. Позбавлений видовищності, він існує в абсолютно захопливому ритмі. Основна увага – акторським роботам. Такий непопулярний, як на сьогодні, підхід себе виправдовує. Історія олюднюється завдяки блискучому акторському ансамблю. Зіркою стала виконавиця головної ролі Мілдред Гейз Френсіс Макдорманд.

Кадр з фільму «Три білборди під Еббінгом, Міссурі».

Щодо білбордів, то вони навіть отримують статус самостійних персонажів. На початку саме реклама, що клаптями залишилася на них, дає уявлення про життя місцевих мешканців і відсилає у 1950-ті. Надалі на них з'являється послання Мілдред Гейз шерифу Біллу Віллобі, максимально лаконічне і виразне. Одразу сюди навідується місцеве телебачення, і безлюдна місцина привертає увагу мешканців. А авторка тексту, ніби на могилу до дочки, привозить до білбордів горщики з квітами і щодня доглядає їх.

Коли білборди згорають, біля них збираються мешканці містечка, які підтримують Мілдред, і влаштовують своєрідний суботник, аби відновити написи. Білборди стають певним символом. Це своєрідна надія для Мілдред встановити справедливість і помститися убивці дочки.

Фільм пронизаний відчуттям трагічності й безвиході, з недосконаліми, змученими і зневіреними в самих собі, в майбутньому й, власне, в самому житті героями. Та, попри безвихідь, тут чимало гумору. Він з'являється в найтрагічніші моменти, більше працюючи на виявлення амбівалентності певної ситуації, вчинків і дій героїв. Тому-то молоденька коханка Чарлі викликає посмішку й співчуття, незграбні залициння до Мілдред карлика Джеймса (Пітер Дінклейдж), якого вважають у містечку недолюдиною, виглядають зворушливо, а постійні перепитування і дослухання головоріза Джейсона до слів матері мають характер трагічної невпевненості...

Стрічка не є гімном смутку й безвиході. По ній все ж залишається відчуття сповненості й піднесення. Імовірно, пов'язане воно зі зверненням до сутності людини, із загальною вірою в сили однієї немолодої жінки, яка має відвагу вистояти всупереч суспільному тиску... Як говорить автор фільму, режисер і сценарист Мартін Макдона: «Річ у тому, що немає героїв чи лиходіїв. Фільм не про добрих і поганих, лівих і правих. Це намагання віднайти іскру людяності в людині, в усіх людях. І це має бути, інакше навіть починати робити фільм?»²

² Brooks Xan. Three Billboards director Martin McDonagh: 'Little girls don't have a James Dean to emulate'. 11 Jan 2018 // <https://www.theguardian.com/film/2018/jan/11/three-billboards-director-martin-mcdonagh-little-girls-dont-have-a-marlon-brando-or-james-dean-to-emulate>